

KS. KRZYSZTOF JEŻYNA

TRZECIE TYSIĄCLECIE „NOWĄ WIOSNĄ” KOŚCIOŁA

Tak sformułowany temat wskazuje nade wszystko na doświadczenie i przesłanie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Jeśli bowiem jest mowa o „nowej wiosnie” Kościoła, to musi być jakaś wyraźna przyczyna owej „nowości”. Właśnie Jubileusz, zarówno w fazie przygotowań, jak i potem wskazał na – zasadnicze dla chrześcijan – źródło „nowości”, jakim jest dynamizm życia i miłości osób Trójcy Świętej. Albowiem jedynie czerpanie z Bożego źródła gwarantuje żywotność „wiosny” Kościoła, a także spodziewane owoce dla Królestwa Bożego. Trzeba bowiem pamiętać, że określanie trzeciego tysiąclecia „nową wiosną” Kościoła jest w tej chwili jedynie postulatem, wyraża pragnienie, aby stan i misja Kościoła miały charakter „wiosenny”, czyli „nowości”, która rodzi nadzieję na owocną przyszłość. Jest to więc próbą hasłowego określenia programu, jaki Kościół ma podjąć, jako dziedzictwo Wielkiego Jubileuszu, pamiętając, że źródło „nowej wiosny” Kościoła jest w Bogu.

Dziedzictwo Jubileuszu nie ogranicza się do bogactwa doświadczeń Kościoła, które zgromadził on w ciągu Roku Jubileuszowego 2000, ale wskazuje także na dobro związane z długim okresem przygotowań do Jubileuszu powziętych przez cały Kościół; pod szczególnym kierownictwem Jana Pawła II. Można powiedzieć, że cały pontyfikat Jana Pawła II, skoncentrowany na Wielkim Jubileuszu, jest wielkim wyznaniem wiary Papieża w moc Boga, który może tak ożywić Kościół, iż nowy etap historii – trzecie tysiąclecie – stanie się dla Kościoła „nową wiosną”

I. W KIERUNKU WIELKIEGO JUBILEUSZU ROKU 2000

Jan Paweł II wiedział od początku, że jednym z ważniejszych zadań jego pontyfikatu będzie wprowadzenie Kościoła powszechnego w nowy okres i rozpoczęcie trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa. Świadomość tej powinności wyraził Papież podczas piątej pielgrzymki do Polski, odwołując się do słów kardynała Wyszyńskiego, które wypowiedział 16 października 1978 roku podczas konklawe: „Masz teraz wprowadzić Kościół w trzecie tysiąclecie”¹

Tak więc od początku pontyfikatu Ojciec Święty rozpoczął przygotowanie Kościoła do tego Wielkiego Jubileuszu. Program tego przygotowania wyraził w kolejnych dokumentach wiążąc poruszane zagadnienia z perspektywą Jubileuszu² W liście apostolskim *Tertio millennio adveniente* Jan Paweł II otwarcie wyznał, że „obecny pontyfikat już od pierwszego dokumentu mówi o tym Wielkim Jubileuszu w sposób wyraźny, zachęcając do przeżywania tego czasu przygotowania jako «nowego adwentu»”³ Widać więc, że według Papieża okres „nowej wiosny” Kościoła miał poprzedzić czas „nowego adwentu” Ten okres adwentu, czyli oczekiwania, wymaga szczególnej wrażliwości na to, co Duch mówi do Kościoła i Kościołów, „co mówi poszczególnym osobom poprzez dary, które służą całej wspólnotie oraz na wszystko, co mówi do różnych wspólnot, poczynając od najmniejszych, jak rodzina, a kończąc na większych, takich jak narody i organizacje międzynarodowe, nie pomijając kultur, cywilizacji i zdrowych tradycji”⁴

Lata pontyfikatu Jana Pawła II ukazują swoiste skracanie się perspektywy oczekiwania na Jubileusz. Kiedy Papież po raz pierwszy mówił w encyklice *Redemptor hominis* o Jubileuszu był to niejako „nowy Adwent” i długa droga do pokonania (22 lata). Natomiast w najnowszych dokumentach Jan Paweł II wyraźniej określa dziedziny odnowy Kościoła i jakich owoców należy się spodziewać na czas Jubileuszu. Interesujące byłoby prześledzenie historycznej

---

¹ J a n P a w e ł II. Przemówienie podczas Liturgii Słowa w Gorzowie Wielkopolskim (2.06.1997). W: *V pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny. Przemówienia i homilie*. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne 1997 s. 52.

² Por. S. N a g y. *Na progu trzeciego tysiąclecia*. Częstochowa: Biblioteka „Niedzieli” 1996 s. 101-102.

³ J a n P a w e ł II. List apostolski *Tertio millennio adveniente* (10.11.1994) [TMA] nr 23.

⁴ Tamże.

perspektywy owych dokumentów, z jakiej Jan Paweł II ujmował istotne sprawy związane ze zbliżającym się Wielkim Jubileuszem⁵

Ostatecznie na zakończenie Roku Jubileuszowego Ojciec Święty w Liście apostolskim *Novo millennio ineunte* stwierdził, że „od początku mego pontyfikatu myślałem o Roku Świętym 2000 jako o dacie przełomowej. Zdawałem sobie sprawę, że jego obchody będą opatrnościowym doświadczeniem, przez które Kościół zostanie wezwany [...] do refleksji nad kształtem swojej odnowy, aby dzięki temu mógł z nową energią podjąć swą misję ewangelizacyjną”⁶ Wracając do już wypowiedzianej myśli o tym, że „nowość” wiosny Kościoła wiąże się z powrotem do bliskości z Trójjedynym Bogiem, warto zauważyć, że trynitarny akcent w nauczaniu papieskim jest niejako klamrą spinającą okres przygotowania do Jubileuszu. Jan Paweł II rozpoczął pontyfikat od trzech encyklik poświęconych Osobom Boskim: Jezus Chrystus – Odkupiciel człowieka, Duch Święty – Pan i Ożywiciel, Bóg – Ojciec „bogaty w miłosierdzie” Także program bezpośredniego przygotowania Jubileuszu wiązał się z rozważaniem tajemnicy Osób Boskich, ich roli w dziejach zbawienia i w obecnej misji Kościoła.

„Nowy adwent” Kościoła, związany z Jubileuszem Roku 2000, pobudził nowe energie, by Kościół podjął zadanie nowej ewangelizacji, której głównym celem jest budowanie „nowej kultury życia”, czyli cywilizacji miłości. Doświadczeniem Kościoła w okresach intensywnej odnowy jest mądrość wydobywania rzeczy nowych nie niszcząc całkiem starych⁷ Według Papieża Kościół dzisiejszy wydaje się być bardziej „odpornym wobec różnych «nowinek», bardziej dojrzałym w duchu «rozeznania», bardziej uzdolnionym do tego, aby z odwiecznego Skarbu wydobywać «rzeczy nowe i stare», bardziej skupionym na swej własnej Tajemnicy – i przez to wszystko bardziej gotowym służyć posłannictwu zbawienia wszystkich”⁸ Jakże ważne są te słowa w perspektywie „nowej wiosny” Kościoła, aby ten czas nie kojarzył się jedynie z „nowinkami” teologicznymi lub tylko nowymi metodami działań duszpasterskich.

---

⁵ Por. K. J e ż y n a. *Wezwanie do ewangelizacji w perspektywie Jubileuszu Roku 2000 w świetle nauczania Jana Pawła II*. RT 45:1998 z. 3 s. 63-90.

⁶ NMI 2.

⁷ „W dziejach Kościoła «stare» i «nowe» zawsze są ze sobą głęboko zespolone. To co «nowe» wyrasta ze «starego», to co «stare» odnajduje w «nowym» swój pełniejszy wyraz” (TMA 18).

⁸ J a n P a w e ł II. Encyklika *Redemptor hominis* (4.03.1979) [RH] nr 4.

Urzeczywistnienie się „nowej wiosny” Kościoła wymaga jednak wrażliwości na współczesne znaki czasu, zarówno te przejawy kryzysu religijnego i moralnego, jak i te znaki czasu, które świadczą o bierności lub „uśpieniu” członków Kościoła. Należy jednak pamiętać, że Papież zachęca, w duchu *Vaticanum II*, do uprawiania teologii znaków czasu, czyli odczytywania sensu sytuacji i wydarzeń w duchu ewangelicznego rozeznania⁹ Oczywiście nie jest łatwo zaprezentować współczesne znaki czasu, które stanowią pewne uwarunkowania dla „nowej wiosny” Kościoła. Wydaje się jednak, że należy przywoływać te zagrożenia, które są istotne dla żywotności Kościoła, a więc wszystko to, co świadczy o utracie wrażliwości na Boga, co wskazuje na rozdarcie między wiarą i moralnością oraz to, co osłabia wiarę w Kościół i związek z Kościołem¹⁰

II. PRZESŁANIE LISTU APOSTOLSKIEGO *NOVO MILLENNIO INEUNTE*

„Nowa wiosna” Kościoła nie może być uważana za program naiwny i należący do sfery idei. W liście apostolskim na zakończenie Roku Jubileuszowego Papież powiedział o wielu znakach nadziei, związanych z okresem przygotowania i przeżywania Jubileuszu, jak też przedstawił program „nowej wiosny” Kościoła. Nadzieja, ogarniająca poszczególne osoby, a także cały Kościół, płynie przede wszystkim z pojednania z Bogiem. Cały Kościół wezwany do rachunku sumienia doznał oczyszczenia z grzechów przeszłości. Szczególnie duchowego odrodzenia doznały te grupy wiernych przybyłe do Rzymu, „pragnące dać świadectwo wiary, wyznać grzechy i uzyskać zbawcze miłosierdzie”¹¹ Ojciec Święty wskazuje na różne grupy pielgrzymów, którzy tworzyli kolejne wydarzenia jubileuszowe i przedstawili „żywy obraz Kościoła pielgrzymującego”¹²

⁹ J a n P a w e ł II. Adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis* (25.03.1992) [PDV] nr 10. Por. J. N a g ó r n y. *Współczesny człowiek – drogą Kościoła. Refleksja nad nauczaniem Jana Pawła II*. RT 40:1993 z. 3 s. 95-118; J. G o c k o. *Rozeznanie ewangeliczne jako metoda odczytywania i interpretacji znaków czasu*. RT 47:2000 z. 3 s. 159-187.

¹⁰ Por. K. J e ż y n a. *Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata*. Lublin: Wydawnictwo KUL 2002 s. 51-67.

¹¹ NMI 8.

¹² Oprócz młodzieży i dzieci pielgrzymowali „ludzie starsi, chorzy i niepełnosprawni, pracownicy przemysłu i rolnictwa oraz sportowcy, artyści i nauczyciele akademicy, biskupi i kapłani oraz osoby konsekrowane, politycy i dziennikarze, a wreszcie żołnierze, którzy pragnęli potwierdzić sens swojej służby jako służby pokojowi” (NMI 10).

Według Papieża program „nowej wiosny” Kościoła wyrasta z duchowej pewności co do obecności Chrystusa w swoim Kościele. Obietnica: „a oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 20) została na nowo ożywiona przez obchody Jubileuszu, z niej należy „czerpać nowe energie dla chrześcijańskiego życia, czyniąc je wręcz źródłem natchnienia dla naszego postępowania”¹³ Jednak płynący z tej obietnicy optymizm nie jest bynajmniej naiwnym przekonaniem, że istnieje jakaś „magiczna formuła” zdolna rozwiązać wszelkie problemy naszej epoki. Ojciec Święty stwierdza jednoznacznie, że „nie zbawi nas żadna formuła, ale konkretna Osoba oraz pewność, jaką Ona nas napełnia: Ja jestem z wami!”¹⁴ Dlatego też nie trzeba wyszukiwać „nowego programu” dla „nowej wiosny” Kościoła, bowiem program ten jest zawarty w Ewangelii i koncentruje się „wokół samego Chrystusa, którego mamy poznawać, kochać i naśladować, aby żyć w Nim życiem trynitarnym i z Nim przemieniać historię”¹⁵

Doświadczenie Jubileuszu pozwoliło Papieżowi dostrzec pewne wartości życia chrześcijańskiego, które jako priorytety winny znaleźć należne im miejsce w realizacji wszelkich programów duszpasterskich. Owe priorytety stanowią: powszechne powołanie do świętości, modlitwa indywidualna i wspólna, liturgia – ze szczególnym akcentem na niedzielną Eucharystię – znaczenie sakramentu pokuty, zasada pierwszeństwa łaski przed ludzkim działaniem, słuchanie i głoszenie słowa Bożego oraz rola świadectwa wiary¹⁶

Z woli Chrystusa największym świadectwem Kościoła jest świadectwo wzajemnej miłości, czerpiące inspirację z przykazania miłości (J 13, 34). Dlatego, jeśli świadectwo Kościoła ma być wiarygodne i przemówić do świata, to Kościół musi zachować jedność, która jest owocem miłości. Papież wzywa do budowania komunii Kościoła, opartej na komunii miłości z Trój-jedynym Bogiem, gdyż „właśnie budując tę komunię miłości, Kościół objawia się jako «sakrament», czyli jako «znak i narzędzie wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego»”¹⁷ Ostatecznie wezwanie papieskie zmierza do tego, by „czynić Kościół domem i szkołą komunii” oraz „krzewić duchowość komunii”¹⁸

---

¹³ NMI 29.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Por. NMI 30-41.

¹⁷ NMI 42.

¹⁸ NMI 43.

Budowanie komunii Kościoła wymaga uznania uprawnionej odmienności powołań oraz tożsamości i posłannictwa poszczególnych stanów Kościoła według zasady: jedność w różnorodności. Wymaga to szacunku dla powołania właściwego świeckim, ale także troski o powołania kapłańskie i do życia konsekrowanego¹⁹ Papież wspomina o ważnym obowiązku „popierania różnych form zrzeszania się, zarówno tradycyjnych, jak i nowszych ruchów kościelnych, ponieważ nadają one Kościołowi żywotność, która jest darem Bożym i przejawem prawdziwej «wiosny Ducha»”²⁰ W naszych czasach zjawisko zrzeszania się katolików, tak bardzo się ożywiło, że „możemy wręcz mówić o nowej epoce zrzeszeń katolików świeckich”²¹ Owa „wiosna” Ducha świadczy z jednej strony o otwartości poszczególnych ludzi na natchnienia Ducha Świętego i przyjęcie charyzmatycznego powołania budowania zrzeszeń, jak też jest świadectwem duchowości komunii, dzięki której powstają prawdziwe wspólnoty chrześcijańskie. Świadectwo Kościoła, jedności i współpracy ma ostatecznie stać się świadectwem nadziei, której potwierdzeniem jest „nowa wiosna” Kościoła.

III. ŚWIADECTWO NADZIEI

Pomimo postępu naukowo-technicznego, a może właśnie z jego powodu, sytuacja w świecie może napawać lękiem. Im bardziej ludzie doznają rozczarowania z powodu nadziei związanej z mitem możliwości technicznych, tym konieczniejsze staje się poszukiwanie prawdziwego źródła nadziei²² Im bardziej w świecie dzisiejszym zagubiona zostaje nadzieja, nawet ta czysto ludzka, im bardziej pojawiają się nadzieje zwodnicze, tym bardziej konieczne staje się świadectwo nadziei chrześcijańskiej, opartej na Chrystusie. Jedynie na tej drodze człowiek przezwycięży pokusę beznadziejności, jak też nie da się uwieść temu, co jest tylko pozorem nadziei. Świadectwo nadziei nie oznacza jednak lekceważenia trudności życia doczesnego ani bolesnych doświadczeń wynikających z grzesznej natury człowieka. Nie zamykając oczu

¹⁹ Por. NMI 45; W. S ł o m k a. *Ku dojrzałości laikatu w Kościele i świecie. Studium według adhortacji Jana Pawła II „Christifideles laici”* W: *Dojrzałość chrześcijańska* (Homo meditans XI). Red. A. J. Nowak, W. Słomka. Lublin: TN KUL 1994 s. 124-126.

²⁰ NMI 46.

²¹ ChL 29. Por. S ł o m k a. *Ku dojrzałości laikatu w Kościele i świecie* s. 129.

²² Por. J. K r a s i ń s k i. *Analiza i znaczenie nadziei*. W: *Nadzieja w postawie ludzkiej* (Homo meditans VII). Red. W. Słomka. Lublin: TN KUL 1992 s. 15-20.

na istniejące zło, Kościół ukazuje nadzieję jako źródło chrześcijańskiego optymizmu²³

Kościół pozostaje znakiem nadziei, bowiem nie ustaje w głoszeniu Ewangelii, czyli radosnej nowiny. Ewangelia, odsłaniając Boży plan miłości, przynosi człowiekowi radość i budzi w nim nadzieję. Kościół, nawet jeśli dostrzeżga smutek i trwogę człowieka współczesnego, to jednak jest on powołany, by być świadkiem radości i nadziei²⁴ Jan Paweł II wyjaśnia sens radości mówiąc, że „nie chodzi tutaj o radość naiwną ani też o nadzieję próżną. Radość zwycięstwa nad złem nie przesłania realistycznej świadomości zła, które istnieje w świecie i w każdym człowieku. [...] Tak więc radość z dobra i nadzieja na jego zwycięstwo w człowieku i w świecie nie odsuwa na margines lęku o to dobro, o zniweczenie nadziei”²⁵ Choć cały Kościół jest świadkiem nadziei, to jednak misję tę wypełnia poprzez swoich członków, każdy to czyni na miarę swojego powołania i mocą darów Ducha Świętego. Należy tu wskazać na osobę Jana Pawła II – współczesnego świadka nadziei – który od początku swego pontyfikatu kieruje do chrześcijan i ludzi dobrej woli słowa będące punktem wyjścia dla nadziei: „nie lękajcie się”²⁶

IV WEZWANIE DO NOWEJ EWANGELIZACJI

Nowa ewangelizacja jest innym imieniem „nowej wiosny” Kościoła. Nową ewangelizację zainicjował Jan Paweł II w początkach swego pontyfikatu, dynamicznie rozwinął jej wizję w okresie przygotowania do Jubileuszu Roku 2000, a obecnie w nowej ewangelizacji pokłada nadzieję w nowym tysiącleciu chrześcijaństwa²⁷ Uznając wagę działalności duszpasterskiej wobec tych, którzy są wierzącymi i trwają we wspólnocie Kościoła, a także uwzględniając konieczność prowadzenia nadal misji *ad gentes*, głosząc Ewangelię tym, którzy jej jeszcze nie znają, Jan Paweł II wzywa także

²³ Por. W S ł o m k a. *Nadzieja chrześcijańska*. W: *Nadzieja w postawie ludzkiej* s. 137-140.

²⁴ Por. J. N a g ó r n y. *Życie nadzieją w świetle Pisma świętego*. W: *Nadzieja w postawie ludzkiej* s. 108-109.

²⁵ J a n P a w e ł II. *Przekroczyć próg nadziei*. Lublin: RW KUL 1995 s. 36-37

²⁶ Por. T. S t y c z e ń. *Świadek nadziei*. W: *Czytając „Przekroczyć próg nadziei”* Red. T. Styczeń, Z. J. Zdybicka. Lublin: RW KUL 1995 s. 38-40.

²⁷ Por. J e ż y n a. *Wezwanie do ewangelizacji w perspektywie Jubileuszu Roku 2000* s. 81-89.

do nowej ewangelizacji, a więc ponownej ewangelizacji tych, którzy już są chrześcijanami²⁸ Papież, uzasadniając główny powód wezwania do nowej ewangelizacji, wskazał na fakt, że całe kraje i narody, w których niegdyś religia i życie chrześcijańskie kwitły, dzisiaj uległy procesom desakralizacji²⁹

O ile ewangelizacja jest i pozostanie nakazem Chrystusa, o tyle nowa ewangelizacja znajduje dodatkową motywację w odczytaniu wezwań płynących ze współczesnego świata: „moment historyczny, który obecnie przeżywamy, a w każdym razie przeżywają go liczne narody, stanowi wielkie wezwanie do «nowej ewangelizacji», to znaczy do głoszenia Ewangelii zawsze nowej i zawsze niosącej nowość; do ewangelizacji, która musi być prowadzona «z nową gorliwością, nowymi metodami i z zastosowaniem nowych środków wyrazu»”³⁰ Nowa ewangelizacja, w stosunku do wcześniej określonej ewangelizacji, wskazuje na istotne elementy nowości: nowe sytuacje społeczne i uwarunkowania kulturowe, nowe treści, nowe metody i sposoby oraz nowa świadomość adresatów i podmiotów ewangelizacji³¹

Należy jednak zauważyć, że w wypowiedziach teologów na temat nowej ewangelizacji następuje przeakcentowanie nowości metod, treści lub celów kosztem tego, co stanowi istotę każdej ewangelizacji: głoszenie zbawienia w Jezusie Chrystusie, który obdarza człowieka „nowością życia”³² Choć słuszne jest, ze względu na wyzwania współczesnego sekularyzmu, wskazanie na konieczność nowych metod i środków, a także nowych zadań apostoelskich, to jednak bez wyraźnego wyakcentowania, że w ewangelizacji chodzi o „nowego człowieka w Chrystusie”, całe zamierzenie nowej ewangelizacji może okazać się bezowocne i przynieść jedynie zewnętrzne (powierzchnowe) zmiany w Kościele i jego misji.

Nowa ewangelizacja koncentruje się na darze nowego życia, które przynosi Jezus, a Duch Święty pozwala je przyjąć³³ Oznacza to, że tylko nowy

---

²⁸ Por. J a n P a w e ł II. Encyklika *Redemptoris missio* (7.12.1990) [RMi] nr 33. Por. także: K. P a w l i n a. *Nowa ewangelizacja i jej realizacja w Polsce po 1989 roku*. Warszawa: Wydawnictwo Sióstr Loretanek 1995 s. 36-37.

²⁹ Por. ChL 34.

³⁰ VS 106. Por. PDV 54.

³¹ Por. A. L e w e k. *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*. T. 1. Katowice: Księgarnia św. Jacka 1995 s. 102-103.

³² Por. J e ż y n a. *Moralne przesłanie nowej ewangelizacji* s. 35-36.

³³ Por. VS 106; Synod Biskupów. Zgromadzenie Specjalne dla Europy. Deklaracja *Abyśmy byli świadkami Chrystusa, który nas wyzwolił* nr 3.

człowiek może być podmiotem, choć i przedmiotem, nowej ewangelizacji. Przedmiotem, gdyż w dziele ewangelizacji człowiek ochrzczony zostaje wezwany do odczytania na nowo darów sakramentalnych, które wymagają podjęcia zobowiązań moralnych i odpowiedzialności za Kościół. Nowy człowiek, trwający we wspólnocie Kościoła, staje się podmiotem postługi ewangelizacyjnej, gdyż przez świadectwo słowa i życia dzieli się nowym życiem w Chrystusie z tymi, którzy Go nie znają lub znając nie uznali jeszcze za Pana³⁴

Podstawową treścią nowej ewangelizacji jest orędzie o miłości Boga do człowieka – Bóg kocha człowieka. Orędzie to, gdy jest przyjęte przez wiarę, ma moc zobowiązującą, bowiem Chrystus nie tylko uszlachetnia, ale zbawia ludzką miłość, by stała się nadprzyrodzoną miłością – *agape*. Nowa ewangelizacja koncentruje się więc na świadectwie miłości, jaką człowiek miłuje Boga, a także staje się świadectwem miłości bliźniego, bowiem nowy człowiek przyjmuje nowe przykazanie miłości. Właśnie ta miłość zrodzona z Boga budzi nadzieję na „nową wiosnę” Kościoła poprzez świadectwo miłości braterskiej.

V BUDOWANIE CYWILIZACJI MIŁOŚCI

Chrześcijanin nie może wypełniać jedynie aktów miłości, lecz duch miłości ma przenikać całe jego życie i wszelkie formy aktywności. Nadprzyrodzony charakter miłości pozwala także rozpoznać właściwy kierunek ewangelizacji świata, jakim jest uobecnianie miłości Bożej w świecie. Trwanie w miłości Boga pozwoli chrześcijanom na takie uczestnictwo w życiu społecznym, które będzie równocześnie budowaniem nowej cywilizacji, cywilizacji odpowiadającej osobowej godności człowieka i jego powołania do miłości, a więc stanie się tworzeniem cywilizacji miłości.

Nowa ewangelizacja odniesiona do życia społecznego staje się budowaniem cywilizacji miłości, bowiem wskazuje na istotny prymat miłości i miłosierdzia nad sprawiedliwością. Jedynie miłość społeczna, rozumiana jako solidarność, kształtuje relacje społeczne, w których poszanowana jest osobowa godność człowieka. Cywilizacja miłości jako realizacja przykazania miłości budzi nadzieję, że w sytuacji, gdy zawiodły zlaicyzowane przez rewolucję

---

³⁴ Por. K. J e ż y n a. *Moralny wymiar nowej ewangelizacji*. W: *Wyzwania moralne przelomu tysiącleci*. Red. J. Nagórny, A. Derdziuk. Lublin: RW KUL 1999 s. 154-162.

francuską idee-hasła: wolność, równość, braterstwo można budować nowe społeczeństwo³⁵ Cywilizacja miłości jawi się jako społeczno-moralny ideał współczesnej cywilizacji, przeciwstawiający się naruszaniu godności osoby ludzkiej, wszelkim formom alienacji człowieka i całych społeczeństw. Można więc cywilizację miłości określić jako „przywracanie człowieka samemu człowiekowi”, natomiast na płaszczyźnie życia społecznego jako rewindykację praw człowieka, zapomnianych w procesie chaotycznego postępu³⁶ Cywilizacja miłości odpowiada zadaniu nowej ewangelizacji w trosce o zbawienie ludzi, otwiera się także w postawie dialogu na wszystkich ludzi dobrej woli, którzy chcą budować świat bardziej ludzki w oparciu o wartości podstawowe.

Miłość społeczna musi być miłością mądrą (wymagającą), dlatego Jan Paweł II wzywa do poznania i promocji nauczania społecznego Kościoła, które jest ukonkretnieniem miłości społecznej w dziedzinie życia społeczno-ekonomiczno-politycznego. Nauka społeczna Kościoła ma więc sama w sobie wartość jako narzędzie ewangelizacji, ponieważ pozwala widzieć ład społeczny, odniesiony do osoby ludzkiej, jako centrum życia społecznego, a szczególnie do osoby zdolnej do miłości³⁷

Według Jana Pawła II źródło nadziei w życiu społecznym stanowi miłość miłosierna, kształtująca relacje międzyosobowe, społeczne, a nawet międzynarodowe³⁸ W życiu codziennym chrześcijan miłosierdzie słów domaga się miłosierdzia czynów. Dlatego Papież potwierdza opcję preferencyjną Kościoła na rzecz ubogich³⁹ Podkreśla jednak, że „potrzebna jest dziś nowa

³⁵ Por. A. L. S z a f r a ń s k i. *Encyklika Jana Pawła II „Evangelium vitae” na tle współczesnej cywilizacji śmierci*. W: *W stronę życia*. Red. M. Renkielska. Kielce 1996 s. 32.

³⁶ Por. J. C z a r n y. *Jana Pawła II cywilizacja miłości. Studium filozoficzne*. Wrocław: PWT 1994 s. 141; J. Z i ó ł k o w s k i. *Chrześcijaństwo jako cywilizacja miłości na tle innych cywilizacji*. W: *Miłość miłosierna*. Red. J. Krucina. Wrocław: Wydawnictwo Księgarni Archidiecezjalnej 1985 s. 45; A. L. S z a f r a ń s k i. *Ku cywilizacji miłości miłosiernej*. W: *Miłosierdzie w postawie ludzkiej (Homo meditans V)*. Red. W. Słomka. Lublin: TN KUL 1989 s. 65-67

³⁷ Por. CA 5.

³⁸ Nade wszystko źródłem nadziei jest rozwijający się kult Miłosierdzia Bożego, będący świadectwem głębokiej ufności grzesznego człowieka wobec Boga, Ojca bogatego w miłosierdzie. Konsekwentna przez Ojca Świętego Bazylika Miłosierdzia w Łagiewnikach ma stanowić centrum kultu i miejsce, z którego tajemnica Bożego Miłosierdzia będzie głoszona na cały świat. Por. J a n P a w e ł II. Hom. *Miłosierdzie Boże – jedyną nadzieją!* (Kraków-Łagiewniki, 17.08.2002). W: *Bogaty w miłosierdzie Bóg. Jan Paweł II w Ojczyźnie 16-19 sierpnia 2002*. Kraków: Wydawnictwo „M” 2002 s. 71-78.

³⁹ Por. J. G o c k o. *Ekonomia a moralność. Poszukiwania teologicznomoralne*. Lublin: RW KUL 1996 s. 210-211.

«wyobraźnia miłosierdzia», której przejawem będzie nie tyle i nie tylko skuteczność pomocy, ale zdolność bycia bliźnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim tak, aby gest pomocy nie był odczytywany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr⁴⁰

„Nowa wiosna” Kościoła, poprzedzona „nowym adwentem”, wiąże się z wejściem Kościoła w nowe tysiąclecie chrześcijaństwa. Jednak „nowość” wiosny Kościoła może tworzyć jedynie „nowy człowiek w Chrystusie”, który żyjąc nowym przykazaniem miłości, przyczynia się do budowania Kościoła jako nowego ludu Bożego oraz podejmuje wezwanie do nowej ewangelizacji, jako odpowiedzialności za Kościół i jego misję w świecie, a także ogarnięty nową „wyobraźnią miłosierdzia” włącza się w budowanie nowej cywilizacji, cywilizacji miłości.

BIBLIOGRAFIA

I. ŹRÓDŁA

- J a n P a w e ł II: Encyklika *Redemptor hominis*. Watykan 1979.
 J a n P a w e ł II: Encyklika *Redemptoris missio*. Watykan 1990.
 J a n P a w e ł II: Encyklika *Veritatis splendor*. Watykan 1993.
 J a n P a w e ł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*. Watykan 1988.
 J a n P a w e ł II: Adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis*. Watykan 1992.
 J a n P a w e ł II: List apostolski *Tertio millennio adveniente*. Watykan 1994.
 J a n P a w e ł II: List apostolski *Novo millennio ineunte*. Watykan 2001.
 J a n P a w e ł II: Przekroczyć próg nadziei. Jan Paweł II odpowiada na pytania Vittoria Messoriego. Lublin: RW KUL 1995.
 Deklaracja „Abyśmy byli świadkami Chrystusa, który nas wyzwolił” Synod Biskupów. Zgromadzenie Specjalne dla Europy. Watykan 1991.

II. OPRACOWANIA

- C z a r n y J.: Jana Pawła II cywilizacja miłości. Studium filozoficzne. Wrocław: PWT 1994.

⁴⁰ NMI 50.

- G o c k o J.: Ekonomia a moralność. Poszukiwania teologicznomoralne. Lublin: RW KUL 1996.
- G o c k o J.: Rozeznanie ewangeliczne jako metoda odczytywania i interpretacji znaków czasu. RT 47:2000 z. 3 s. 159-187
- J e ż y n a K.: Wezwanie do ewangelizacji w perspektywie Jubileuszu Roku 2000 w świetle nauczania Jana Pawła II. RT 45:1998 z. 3 s. 63-90.
- J e ż y n a K.: Moralny wymiar nowej ewangelizacji. W: Wyzwania moralne przełomu tysiącleci. Red. J. Nagórny, A. Derdziuk. Lublin: RW KUL 1999 s. 141-162.
- J e ż y n a K.: Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata. Lublin: Wydawnictwo KUL 2002.
- K r a s i ń s k i J.: Analiza i znaczenie nadziei. W: Nadzieja w postawie ludzkiej (Homo meditans VII). Red. W. Słomka. Lublin: TN KUL 1992 s. 15-20.
- L e w e k A.: Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II. T. 1. Katowice: Księgarnia św. Jacka 1995.
- N a g ó r n y J.: Życie nadzieją w świetle Pisma świętego. W: Nadzieja w postawie ludzkiej s. 95-109.
- N a g ó r n y J.: Współczesny człowiek – drogą Kościoła. Refleksja nad nauczaniem Jana Pawła II. RT 40:1993 z. 3 s. 95-118.
- N a g y S.: Na progu trzeciego tysiąclecia. Częstochowa: Biblioteka „Niedzieli” 1996.
- P a w l i n a K.: Nowa ewangelizacja i jej realizacja w Polsce po 1989 roku. Warszawa: Wydawnictwo Sióstr Loretanek 1995.
- S ł o m k a W.: Ku dojrzałości laikatu w Kościele i świecie. Studium według adhortacji Jana Pawła II *Christifideles laici*. W: Dojrzałość chrześcijańska (Homo meditans XI). Red. A. J. Nowak, W. Słomka. Lublin: TN KUL 1994 s. 123-135.
- S t y c z e ń T.: Świadek nadziei. W: Czytając „Przekroczyć próg nadziei” Red. T. Styczeń, Z. J. Zdybicka. Lublin: RW KUL 1995 s. 31-54.
- S z a f r a ń s k i A. L.: Ku cywilizacji miłości miłosiernej. W: Miłosierdzie w postawie ludzkiej (Homo meditans V). Red. W. Słomka. Lublin: TN KUL 1989 s. 255-267.
- S z a f r a ń s k i A. L.: Encyklika Jana Pawła II *Evangelium vitae* na tle współczesnej cywilizacji śmierci. W: W stronę życia. Red. M. Renkielska. Kielce 1996 s. 16-32.
- Z i ó ł k o w s k i J.: Chrześcijaństwo jako cywilizacja miłości na tle innych cywilizacji. W: Miłość miłosierna. Red. J. Krucina. Wrocław: Wydawnictwo Księgarni Archidiecezjalnej 1985 s. 37-68.

THE THIRD MILLENNIUM AS A “NEW SPRING” OF THE CHURCH

S u m m a r y

The Great Jubilee of the Year 2000 was a special event in the history of the Church and is a powerful foundation for the hope connected with the perspective of the third millennium. This perspective of hope may be termed as the “new spring” of the Church. One should underline that the “new spring” of the Church is rather the programme which the Church is to carry out, not the statement of the actual state of affairs. The programme is expressed at the moment by the new evangelization whose essence is to preach “the Gospel which is always new and always bearing novelty” (VS 106). That Gospel is directed to the regeneration of both the Church and the world. The source of hope in social life is merciful love, one that forms “the imagination of mercy”, which enables to create a new civilization – the civilization of love, a civilization that corresponds to the personal dignity of man and his vocation to love.

Translated by Jan Kłós

Słowa kluczowe: „nowa wiosna” Kościoła, Wielki Jubileusz Roku 2000, nadzieja, nowa ewangelizacja, cywilizacja miłości.

Key words: “the new spring” of the Church, the Great Jubilee of the Year 2000, hope, new evangelization, civilization of love.